Súd:	Okresný súd Banská Bystrica
Spisová značka:	21C/14/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6122413593
Dátum vydania rozhodnutia:	05. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Stanislava Nosková
ECLI:	ECLI:SK:OSBB:2023:6122413593.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Banská Bystrica, sudkyňou JUDr. Stanislavou Noskovou, v právnej veci žalobcu 1/ V. T., W.. XX. XX. XXXX, M. F. M. XXX/X, L. - C. a 2/ R. S., W.. XX. XX. XXXX, M. F. M. XXXX/XX, F. F., obaja právne zast. JUDr. Andrea Balážiková, PhD., advokát, so sídlom Horná 65/A, Banská Bystrica proti žalovanému Ľ. Y., W.. XX. XX. XXXX, M. F. Y. XXXX/XX, F. F., právne zast. URBÁNI & Partners s.r.o., so sídlom Skuteckého 17, Banská Bystrica, IČO: 36 646 181, za účasti intervenienta na strane žalovaného: Union poisťovňa, a.s., so sídlom Karadžičova 10, Bratislava, IČO: 31 322 051, o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- Eur s príslušenstvom, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný j e povinný zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 7.000,- Eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalovaný j e povinný zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 7.000,- Eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Súd žalobu vo zvyšnej časti zamieta.

IV. Žalobcom sa priznáva voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % .

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobcovia 1/, 2/ sa žalobou podanou dňa 14.09.2022 domáhali proti žalovanému náhrady nemajetkovej ujmy každý po 10.000,- Eur, v súvislosti s konaním žalovaného, ktorý dňa 13.09.2020 v čase okolo 9.10 hod. v Banskej Bystrici na Ďumbierskej ulici viedol motorové vozidlo Škoda Octavia, ev. č. F. rýchlosťou 83 km/h, tak, že dostatočne nesledoval situáciu v cestnej premávke, v dôsledku čoho oneskorene zareagoval na chodkyňu Y. S. - matku žalobcov, ktorá prechádzala po riadne vyznačenom priechode pre chodcov a nedal jej tak prednosť a narazil do nej vo svojom jazdnom pruhu, pričom táto utrpela viaceré zranenia, ktorým dňa 20.12.2020 podľahla, pričom za príčinu smrti bola znaleckým posudkom označená príčinná súvislosť s polytraumou a jej následnou liečbou.

2. Žalobcovia k žalobe priložili rozsudok sp.zn. 6T/36/2021, znalecký posudok.

3. Žalovaný vo svojom vyjadrení uviedol, že úmrtie nastalo v dôsledku pľúcnej trombo - embólie. Žalovaný si splnil svoju povinnosť a mal riadne uzavreté povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla s čím súvisí povinnosť poisťovateľa plniť za zodpovednosť žalovaného. V zmysle poistenia bolo pre poškodených plnené 6.866,22 pohrebné náklady, liečba a sociálne služby a 50.488,46 Eur ako refundácia nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť. Žalovaný považuje udalosť za výsledok zhody okolností a je mu ľúto čo sa stalo. Poukázal na § 4 zákona č. 381/2001 Z.z. Požadovanú výšku považoval za neprimeranú okolnostiam prípadu, pretože poškodená bola osoba trpiaca rôznymi chorobami, kedy pľúcna embólia nie je následkom utrpeného zranenia čo preukazuje aj čas od nehody po úmrtie.

4. Intervenient v oznámení o vstupe do konania k žalobe uviedol, že požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy považuje za neprimeranú.

5. Súd vo veci vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi: Rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 6T/36/2021 zo dňa 29.11.2021, znaleckým posudkom, výsluchom žalobcov a svedka. Na základe vykonaného dokazovania mal súd preukázaný nasledovný skutkový stav:

X. Ľ. Y. dňa 13.09.2020 v čase okolo 09.10 h v Banskej Bystrici, na Ďumbierskej ulici, v úseku s maximálnou povolenou rýchlosťou 50 km/h, viedol rýchlosťou cca 83 km/h v smere od mestskej časti Sásová do centra mesta, osobné motorové vozidlo zn. Škoda Octavia ev. č. F. XXX S. tak, že dostatočne nesledoval situáciu v cestnej premávke, v dôsledku čoho oneskorene zareagoval na chodkyňu Y. S., W.. XX.XX.XXXX, ktorá vstúpila na vozovku a prechádzala ju z jeho pohľadu zľava doprava po riadne vyznačenom priechode pre chodcov a nedal jej tak prednosť a narazil do nej vo svojom jazdnom pruhu ľavou prednou časťou vozidla, pričom pri dopravnej nehode Y. S. utrpela polytraumu, pomliaždenie mozgu so zakrvácaním v temennej časti mozgu vľavo, v čelovom laloku vpravo, krvácanie pod tvrdú mozgovú plenu (subdurálny hematóm) prakticky v čelovej, spánkovej aj temennej oblasti vľavo a traumatické zakrvácanie pod mozgovú pavúčnicu obojstranne liečené operačne dekompresívnou kraniektómiou, pravostranné čiastočné ochrnutie s poruchou reči v dôsledku krvácania do mozgu, zlomeninu lebečnej klenby v spánkovej oblasti vpravo, zlomeninu jarmovo - čeľustného oblúka vpravo, pravostranný pneumothorax liečený drenážou pravej hrudnej dutiny, sériovú zlomeninu 2. - 5. rebra vpravo v prednej časti (3. a 5. rebro bolo zlomené trieštivo), zlomeninu v hornej tretine oboch kostí pravého predkolenia s posunom liečenú operačne - osteosyntézou (spojením kostí oceľovou dlahou a skrutkami), zlomeninu v strede pravej kľúčnej kosti liečenú operačne - osteosyntézou (spojením kostí oceľovou dlahou a skrutkami), tržnú ranu cca 3 cm v oblasti lakťového výbežku pravého lakťa, ktorá jej bola zašitá, tržnú ranu cca 10 cm na pravom predlaktí, ktorá jej bola zašitá a tržnú ranu cca 8 cm na ľavom kolene, ktorá jej bola zašitá, pričom Y. S.Á. H. XX.XX.XXXX v čase o 16.57 v mieste trvalého pobytu na adrese Q. XX, F. F. zomrela, pričom bezprostrednou príčinou jej smrti bola pľúcna trombo - embólia, pri trombóze hlbokých žíl ľavej dolnej končatiny, ku rozvoju ktorej došlo v príčinnej súvislosti s polytraumou a jej následnou liečbou, ktorú utrpela pri dopravnej nehode dňa 13.09.2020. Za to bol žalovaný rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp.zn. 6T/36/2021 zo dňa 29.11.2021 uznaný vinným z toho, že matke žalobcov 1/, 2/ z nedbanlivosti spôsobil smrť a takýto čin spáchal závažnejším spôsobom konania, a to tým, že porušil dôležitú povinnosť uloženú mu podľa zákona, čím spáchala prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. a bol mu okrem iného uložený trest odňatia slobody na tri roky, výkon ktorého bol odložený na skúšobnú dobu v trvaní troch rokov a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na štyri roky.

7. Zodpovednosť žalovaného za škodu spôsobenú prevádzkou motorového, ktorým bola spôsobená nehoda, bola poistená. Žalovaný mal v čase predmetnej dopravnej nehody uzatvorenú poistnú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení vozidla Škoda Octavia, ev. č. F. s právnym predchodcom intervenienta Groupama poisťovňa, a.s., ktoré uzatvoril dňa 13.09.2017. Na základe ktorého poisťovňa vysporiadala predmetnú poistnú udalosť tak, že dňa 16.08.2022 vyplatila náhradu škody z titulu pohrebných nákladov, nákladov za sociálne služby a liečby vo výške 6.866,22 Eur v prospech oprávnenej osoby a dňa 23.09.2022 refundáciu nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť vo výške 50.488,46 Eur v prospech Dôvera zdravotná poisťovňa, a.s. Poistná zmluva bola platná od 13.09.2017 do 20.11.2020 a zanikla z dôvodu predaja motorového vozidla.

8. Žalovaný adresoval žalobcom ospravedlňujúci list počas prebiehajúceho trestného konania. Osobne ich nekontaktoval.

9. Po dopravnej nehode bola matka žalobcov prevezená do nemocnice, kde možnosť jej návštev zo strany žalobcov bola značne obmedzená z dôvodu pandémie Corony, keď to bolo možné navštevovali ju denne, neskôr ju mohli navštevovať len na „výnimky“ a aj to sa mohli len striedať. Žalobkyňa 1/ sa takmer každý deň telefonicky informovala na zdravotný stav matky. Y. S. bola do 26.11.2020 hospitalizovaná v nemocnici, následne sa o ňu starala 24 hodinová opatrovateľská služba u nej v byte, od 07.12.2020 do 19.12.2020 absolvovala rehabilitačný pobyt v Piešťanoch spolu s opatrovateľkou, domov sa vrátila v sobotu a v nedeľu 20.12.2020 zomrela.

10. Žalobkyňa v 1/ rade - V. T. dcéra poškodenej mala s matkou blízky vzťah, pred nehodou boli spolu v dennom kontakte. Poskytovali si vzájomnú oporu a pochopenie. V čase nehode mali jej deti (vnúčence poškodenej) 14 a 18 rokov, počas ich tréningov v Banskej Bystrici žalobkyňa 1/ chodievala zatiaľ k matke. Strata matky jej spôsobuje bolesť a smútok. V spoločnej domácnosti spolu nežili od roku 2000. Matka mala v ich dome na Sliači vlastnú izbu, často niekoľko dní v týždni s nimi zdieľala domácnosť. Blízky vzťah mala aj so svojimi vnúčencami. Žalobkyňa trávila s matkou veľa voľného času, chodili spolu na dovolenky, navštevovali koncerty, divadlo, trávili spolu sviatky. Poslednýkrát boli spolu deň pred nehodou, pretože matka mala meniny. Matka žalobkyne 1/ mala množstvo plánov na najbližšie dni. Práve sa vrátila z kúpeľov v Piešťanoch, kde bola s priateľmi a pobyt dostala od žalobkyne na Vianoce. Matka žalobkyne netrpela žiadnymi zdravotnými problémami. Keď sa matka prebrala z umelého spánku trpela afáziou, nerozumela hovorenej reči, nedokázala rozprávať, spoznať ľudí, orientovať sa v čase a priestore. Žalobkyňa 1/ svoj psychický stav najskôr riešila len v kruhu rodiny, neskôr však musela vyhľadať psychológa. Vzájomná finančná závislosť medzi žalobkyňou 1/ a matkou nebola.

11. Žalobca v 2/ rade R. S. - syn poškodenej mal s matkou blízky vzťah, po nehode ju aj navštívil na JIS, pričom matka bola priviazaná na posteli, nespoznávala ho a komunikácia s ňou nebola možná. Zdravotný stav a následné úmrtie matky začalo dopadať nie len na jeho prácu, ale aj na rodinný život, mal problémy so spánkom, začal trpieť depresiami a boli mu nariadené antidepresíva. S matkou si volávali aj keď nie tak často ako žalobkyňa 1/, matka mu opatrovala syna, ktorý má teraz 15 rokov. V deň nehody jej mal ísť gratulovať k meninám, ale už ju bol navštíviť v nemocnici. Jeho manželka jej aj varievala a on jej jedlo nosil do nemocnice, pretože nechcela jesť nemocničné jedlo, aj ju zvykol nachovať. S matkou trávili spoločný čas v rámci možností, vídavali sa približne raz za mesiac, niekedy aj viac. Finančná závislosť medzi matkou a žalobcom 2/ nebola.

12. Táto bolesť oboch žalobcov bola znásobená zlým zdravotným stavom matky, ktorým trpela až do času jej úmrtia, čo je cca 3 mesiace. Žalovaným spôsobené zranenia ju úplne vylúčili zo života skôr ako došlo k samotnému úmrtiu. Po túto dobu existovala s otvorenou lebkou, potrebovala pomoc pri jedení, pití vyprázdňovaní sa, úkonoch osobnej hygieny, obliekaní, vyzliekaní, pri zmenách polôh a mala problémy s rozprávaním. Nebola schopná samostatnej existencie.

13. Zo znaleckého posudku por. č. 21/2021 (MUDr. F.. Ť.), č. 1/2021 (Y.. X.. V.) zo dňa 09.03.2021 vo veci súdnej pitvy Y. S. bolo zistené, že bezprostrednou príčinou smrti Y. S. bola pľúcna trombo-embólia, pri trombóze hlbokých žíl ľavej dolnej končatiny. K rozvoju trombózy hlbokého žilového systému dolných končatín došlo u menovanej v príčinnej súvislosti s polytraumou a jej následnou liečbou, ktorú utrpela ako chodkyňa zrazená osobným motorovým vozidlom dňa 13.09.2020. Teda v danom prípade ide o komplikáciu poúrazového stavu.

14. Z výsluchu svedka Y. S. - manželka žalobcu 2/ bolo zistené, že predmetná udalosť hlboko zasiahla ich rodinu, manžel s udalosťou doteraz nie je vysporiadaný, má depresie, keď je vystavený stresovej situácii či už v práci alebo súkromí je nervózny, horšie sa sústredí, od lekára má predpísaný Xanax, ktorý užíva pomerne často na to, aby vôbec mohol fungovať. Nevidí, že by sa jeho stav trvale zlepšoval. So svokrou trávievali voľný čas najviac počas víkendov, chodievali na turistiku, výlety a manžel mal s ňou častý telefonický kontakt. Negatívne naňho pôsobí aj postoj žalovaného, ktorý neprejavil vo veci skutočnú ľútosť. Ohľadne švagrinej - žalobkyne 1/ uviedla, že vie, že táto mala s matkou častejší kontakt ako jej manžel.

15. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

16. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

17. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

18. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

19. Podľa § 16 Občianskeho zákonníka, kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

20. Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

21. Podľa § 428 Občianskeho zákonníka, svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Inak sa zodpovednosti zbaví, len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať.

22. Podľa § 429 Občianskeho zákonníka, prevádzateľ zodpovedá ako za škodu spôsobenú na zdraví a veciach, tak za škodu spôsobenú odcudzením alebo stratou vecí, ak stratila fyzická osoba pri poškodení možnosť ich opatrovať.

23. Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

24. Podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“), poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

25. Podľa § 4 ods. 3 zákon č. 381/2001 Z.z., poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil príslušným subjektom 6b) uplatnené, preukázané a vyplatené náklady zdravotnej starostlivosti, nemocenské dávky, dávky nemocenského zabezpečenia, úrazové dávky, dávky úrazového zabezpečenia, dôchodkové dávky, dávky výsluhového zabezpečenia a dôchodky starobného dôchodkového sporenia, ak poistený je povinný ich nahradiť týmto subjektom.

26. Podľa § 15 ods. 1 zákon č. 381/2001 Z.z., náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi 20) a je povinný tento nárok preukázať.

27. Súd konštatuje, že v predmetnom konaní je daná miestna príslušnosť Okresného súdu Banská Bystrica v zmysle § 19 písm. b) CSP pretože, v jeho obvode nastala skutočnosť, od ktorej žalobcovia odvodzujú uplatňované právo na náhradu škody.

28. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaný ako vodič viedol osobné motorové vozidlo tak, že dostatočne nesledoval situáciu v cestnej premávke, v dôsledku čoho oneskorene zareagoval na chodkyňu Y. S., ktorá vstúpila na vozovku a prechádzala ju z jeho pohľadu zľava doprava po riadne vyznačenom priechode pre chodcov a nedal jej tak prednosť a narazil do nej vo svojom jazdnom pruhu ľavou prednou časťou vozidla, pričom pri dopravnej nehode utrpela viaceré zranenia, ktorým podľahla. Z uvedeného je zrejmé, že žalovaný porušil povinnosť vyplývajúcu z § 149 ods. 1 a 2 písm. a) Tr. zák., podľa ktorého inému nemožno nedbanlivosťou spôsobiť smrť. Žalovaný túto povinnosť porušil a spôsobil tým zranenia Y. S., ktorým dňa 20.12.2020 podľahla.

29. Poukazom na uvedené tak žalovaný podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka zodpovedá za škodu spôsobenú touto dopravnou nehodou a podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka neoprávnene zasiahol do práva žalobcov podľa § 11 Občianskeho zákonníka na ochranu ich súkromia tvoreného ich rodinným životom s ich matkou.

30. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobcovia neboli priamymi svedkami ani účastníkmi predmetnej dopravnej nehody, o jej vzniku sa dozvedela žalobkyňa 1/ telefonátom z pohotovosti. Následne boli žalobcovia konfrontovaní s liečbou a kómou svojej matky, ktorú po nehode nemohli

navštevovať tak ako by chceli, nakoľko v danom období boli v nemocnici zavádzané protipandemické opatrenia. A matka bola v takmer vegetačnom stave.

31. Hĺbka zásahu do súkromia žalobcov vyplynula z toho, že žalobkyňa 1/ ako dcéra a žalobca 2/ ako syn, mali s matkou blízky vzťah, stretávali sa spolu aj s rodinami vo voľnom čase, trávili spolu víkendy a sviatky, chodievali spolu na dovolenky, turistiku a výlety, boli v častom telefonickom kontakte. Žalobkyňa 1/ mala s matkou častejší - denný kontakt a aj bližší vzťah, čo vychádzalo z toho, že keď sa žalobca 2/ osamostatnil a založil si vlastnú rodinu, žalobkyňa 1/ ešte 6-7 rokov žila v spoločnej domácnosti s matkou a to až do narodenia prvej dcéry. Matka im obom pomáhala s vnúčencami, či už chodievala kočíkovať keď boli malí, alebo v domácnosti žalobkyne 1/ čakávala na vnučky, keď sa vrátia zo školy. Žalobkyňa 1/ s matkou trávila čas aj návštevami rôznych kultúrnych podujatí. Takýto následok v súkromí žalobcov spôsobil neodstrániteľné následky a dostatočným zadosťučinením pre žalobcov nemôže byť ani to, že žalovaný bol uznaný vinným a bol mu uložený trest v trestnom konaní. Súkromný život žalobcov bol zasiahnutý v takom rozsahu, že následky nemožno odškodniť prostriedkami podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Preto majú žalobcovia proti žalovanému podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

32. Ako vyplynulo zo zisteného skutkového stavu veci, Y. S. bola v čase dopravnej nehody vo veku 73 rokov, žalobkyňa 1/ bola v tom čase 44-ročná, žalobca 2/ bol vo veku 50 rokov, keď možno jednoznačne konštatovať, že vzhľadom na vek žalobcov a ich zomrelej matky v čase dopravnej nehody, aj s poukazom na to, že nebolo preukázané, ba práve naopak z aktivít žalobcov spolu s matkou bolo zrejmé, že táto bola v dobrom zdravotnom stave, bola sebestačná a bolo možné očakávať trávenie spoločného času ešte dlhšie obdobie.

33. K otázke hmotnej závislosti žalobcov na zomrelej súd uvádza, že z vykonaného dokazovania nebolo zistené, že by žalobcovia boli akokoľvek závislý na finančnej podpore matky. Obaja sú sebestačný, majú založené vlastné rodiny, s vlastným bývaním a jedinou preukázanou finančnou výpomocou boli len dary na osobné sviatky.

34. Jednotné právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby je zabezpečované radom čiastkových prostriedkov, na ktoré sa možno pozerať relatívne úplne samostatne. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jednu z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany, jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nestačí. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5CdO/265/2009 zo dňa 17. 02. 2011).

35. Súčasťou práva na ochranu osobnosti, je i právo na súkromie a rodinný život, ktorý v sebe zahrňuje tiež právo fyzickej osoby na spolužitie s ďalšími osobami, predovšetkým s členmi rodiny. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi rodinného vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplno napĺňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová ujma. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a tak isto aj spoločenstva s blízkou osobou. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2CdO/93/2008 zo dňa 30.03.2010, 3CdO/228/2012 zo 26.09.2013, sp. zn. 5CdO/265/2009 zo dňa 17.02.2011). Osobitne vo vzťahu k dopravným nehodám, bolo vo viacerých rozhodnutiach konštatované, že do osobnostných práv oprávnených osôb, do práva na súkromie a rodinný život je zasiahnuté zavinením dopravnej nehody, pri ktorej zahynul blízky príbuzný (rozsudky Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1CdO 77/2009 zo dňa 27.10.2010, 4CdO/168/2009 zo dňa 20.04.2011 a sp.zn. 2CdO/194/2011 zo

dňa 27.11.2012). Neoprávneným zásahom do súkromia je tak aj spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti blízkej osoby (§ 116 Občianskeho zákonníka). Stratou jedného z členov rodiny dochádza k narušeniu existujúcich interpersonálnych väzieb, kedy pri určitej intenzite a istých kvalitách týchto väzieb vzniká neodčiniteľná ujma, ktorá postihuje pozostalých členov rodiny a náhrada tejto nemajetkovej ujmy v peniazoch je potom primeraným prostriedkom nápravy následkov takéhoto neoprávneného zásahu.

36. Základom pre priznávanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý priamo pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom neustanovuje žiadne medze, iba dve základné kritéria: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia) a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo (na strane postihnutej osoby). Pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia musí súd vychádzať vždy zo skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská, pričom maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať je ohraničená len výškou žalobou požadovaného peňažného zadosťučinenia. Judikatúra slovenských súdov nesformulovala žiadne objektívne kritéria a podmienky, na základe ktorých by sa mali takto vzniknuté zásahy odškodňovať a ktorými by mala byť určená výška nemajetkovej ujmy, rovnako ako nesformulovala ani základné usmernenia pre stanovenej presnej výšky v konkrétnych prípadoch.

37. Následkom tohto stavu je každým ďalším rozhodnutím takmer neustále zvyšujúci sa rozptyl stanovených čiastok náhrady nemajetkovej ujmy, hoci skutkový základ rozhodnutí spočívajúci v strate blízkej osoby a jej následnom negatívnom prežívaní jej manželmi, rodičmi alebo deťmi, príp. inými blízkymi osobami, je v zásade rovnaký a z pravidla spočíva v zmene života pozostalých osôb po smrti príbuzného vyjadrenej opisom spoločného života pred tragickou udalosťou a vzniknutá ujma je stotožňovaná práve s absenciou prejavov rodinného života po smrteľnej nehode príbuzného, a s tým spojenými postupne prekonanými duševnými útrapami pozostalých osôb, ktorých intenzita je daná najmä blízkosťou príbuzenského vzťahu, keď inak ujmu prežívajú a pociťujú najbližší príbuzní v priamom rade (rodičia a deti) a menej intenzívne vzdialenejší príbuzní, inak je prežívaná ujma spočívajúca v strate staršieho člena rodiny a inak strata malého dieťaťa matkou alebo strata otca rodiny jeho manželkou a maloletými deťmi. V užšej skupine prípadov vznikajú vážnejšie následky v podobe pretrvávajúcej duševnej ujmy vážnejšieho charakteru s dlhodobými dôsledkami, napr. na pracovnú, resp. aj širšiu spoločenskú uplatniteľnosť osoby, vyžadujúce aj ambulantné liečenie alebo dokonca hospitalizáciu.

38. Náhrada nemajetkovej ujmy (nemateriálnej škody) má primárne funkciu satisfakčnú, t.j. primerane s ohľadom na všetky okolnosti vyvážiť alebo zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, pretože nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vzhľadom na jej povahu ani nedá odškodniť a jej rozsah nemožno exaktne kvantifikovať a vyčísliť. Zodpovednosť za zásah do osobnostných práv je objektívneho charakteru, čo má základ v tom, že vzniknutá ujma je rovnako závažná bez ohľadu na to, či pôvodca zásahu konal zavinene alebo nie. Subjektívny prvok zavinenia má potom význam pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v rámci zohľadnenia okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z hľadiska preventívno - sankčnej funkcie potom forma a intenzita zavinenia by mala hrať kľúčovú úlohu pri stanovení povinnosti nahradiť škodu za citovú ujmu poškodeného, keď že primerané zadosťučinenie je jednou z civilno - právnych sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa od protiprávneho konania a má tak byť nástrojom špeciálnej a generálnej prevencie. Miera zavinenia pôvodcu zásahu však zostáva jedným z kľúčových hľadísk pre určenie výšky náhrady, logickým dôsledkom potom je aj zohľadnenie prípadného spoluzavinenia poškodeného na vzniku škody ako aj ostatných právnych a skutkových okolností prípadu ako je postoj zodpovednej osoby k spôsobenej škode a pod.

39. Následky neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov 1/ , 2/ sú nezvratné, títo len ťažko znášajú stratu svojej matky, takže akákoľvek peňažná čiastka nie je vôbec spôsobilá celkom zmierniť ich útrapy zo smrti matky, ktoré budú stále pretrvávať. Najsilnejšie rodinné väzby sú práve tie, ktoré sú tvorené v priamej príbuzenskej línii alebo sú utvorené na základe dlhodobého spolužitia v spoločnej domácnosti, a to medzi rodičmi a deťmi, manželmi, často tiež medzi súrodencami. Smrť matky, ktorá mala síce v čase nehody 73 rokov, ale bola vitálna a sebestačná, je mimoriadnym zásahom do ich osobnostných práv, preto v takomto prípade ani nie je potrebné preukazovať žiadnu osobitnú mimoriadnosť zásahu. Akákoľvek peňažná kvantifikácia duševných útrap je spojená s problémom, že pri nej nie je možné vychádzať z objektívne merateľných výsledkov, súd musí však vychádzať zo

starostlivo zváženého skutkového stavu všetkých okolností prípadu, najmä vychádzajúc z prerušených väzieb medzi pozostalými a obeťou a ďalších špecifík, ktoré umožnia stanoviť adekvátnu kompenzáciu nemajetkovej ujmy.

40. Z dostupnej judikatúry súdov vyplýva, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou príbuzného majú blízke osoby v prvom stupni (rodičia, manžel alebo druh, deti), iné osoby s podmienkou preukázaného blízkeho vzťahu a to najmä osoby v druhom stupni príbuzenstva (súrodenci) spravidla za predpokladu pretrvávajúceho spolužitia v spoločnej domácnosti v čase smrti, ktoré z tohto dôvodu majú bližší kontakt s osobou, ktorá zomrela. Rozhodnutia o výške náhrady nemajetkovej ujmy sú rôzne, avšak v prípadoch smrti príbuzného spôsobenej dopravnou nehodou zavinenou z nedbanlivosti (ako tomu bolo v tomto prípade), výška náhrady nemajetkovej ujmy pre plnoleté deti býva stanovená v rozpätí od 4.000,- Eur do 10.000,- Eur.

41. Výška náhrady nemajetkovej ujmy má vyjadrovať objektívnu hodnotu straty, ktorú niekto utrpí smrťou blízkej osoby. Smrť každého človeka má približne rovnaké dôsledky v tom, že sa pretrhnú kontakty ostatných príbuzných s osobou zomrelého. Tieto rovnaké dôsledky spočívajúce v strate blízkej osoby však každý človek prežíva rôzne. A sú tak odstupňované hlavne tým, ako každý jednotlivec je schopný tieto negatívne životné skúsenosti spracovať a prekonať. Citová ujma nie vždy sa dá preukázať úplne detailne najmä preto, že ide o stav, ktorý slovami je ťažko opísať, ako vyplýva aj z výpovedi žalobcov 1/, 2/. Vzniknuté následky však možno kvalifikovať do určitej miery ako štandardné a potom ako následky, ktoré majú závažnejší dopad na zdravie (vážne psychické traumy, iné zdravotné následky), príp. trvalý vplyv na stratu pracovnej a spoločenskej uplatniteľnosti, intenzívnejšie a závažnejšie následky vznikajú tiež v prípade komplikovanejších vzťahov individuálnych prípadov (strata jediného dieťaťa, veľmi malého dieťaťa, alebo vôbec jediného žijúceho príbuzného), ktoré si nepochybne zaslúžia výraznejšie odškodnenie. Ak sú spôsobené následky podobné, potom pri výške nemajetkovej ujmy by malo byť stanovené základné odškodnenie v sume, ktorá by zodpovedala pravidelným štandardným následkom a ktorá by ďalej mohla byť v určitom rozpätí upravovaná s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu podľa toho, či vzniknuté následky sú ťažšie alebo ľahšie ako štandardný prípad, alebo podľa toho, či sú zistené aj iné okolnosti ktoré treba vziať do úvahy. Pri tom je potrebné mať na zreteli, že takúto ujmu nemožno v peňažnej forme v žiadnom prípade odčiniť, maximálne možno zmierniť jej negatívne dôsledky.

42. Pre žalobcov ako najbližších príbuzných v prvom stupni príbuzenstva by takáto základná hodnota jednorazového odčinenia duševných útrap plynúcich z narušeného rodinného a sociálneho vzťahu k ich matke charakterizovaného úzkou väzbou a intenzívnym citovým putom, avšak bez následkov, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako ťažšie než štandardné určil súd za primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobkyni 1/ a žalobcovi 2/ nedbanlivosťou žalovaného, ktorou bola zavinená smrť ich matky Y. S., sumu po 7.000,- Eur. Súd určil náhradu nemajetkovej ujmy v sume 7.000,- Eur aj žalobcovi 2/ a to aj napriek tomu, že na základe výsluchov žalobcov bol preukázaný bližší a užší vzťah žalobkyne 1/ - dcéry s matkou ako žalobcu 2/ - syna s matkou, pretože ako vyplynulo z výsluchu svedka - manželky žalobcu 2/ a súd tomuto aj uveril, tak smrť jeho matky sa na ňom podpísala ťažšie po zdravotnej stránke, nakoľko k tomu, aby mohol aspoň fungovať musí užívať lieky - Xanax, pretože trpí depresiami a zlepšujúci stav u neho zatiaľ nie je. Vo zvyšku súd žalobu zamietol.

43. Nebohá Y. S. prechádzala po priechode pre chodcov v obci dňa 13.09.2020 o 9.10 hod kde aj došlo ku stretu s motorovým vozidlom. Žalovaný svojím nedbanlivostným konaním zavinil práve túto dopravnú nehodu, keď prechádzal obcou rýchlosťou 83 km/h pričom došlo k už opísanej nehode, ktorá spôsobila Y. S. zranenia tak ako sú popísané v žalobe alebo v znaleckom posudku a táto zomrela na pľúcnu trombo-embóliu z dôvodu trombózy hlbokého žilového systému ľavej dolnej končatiny. K rozvoju trombózy hlbokého žilového systému dolných končatín došlo u menovanej v príčinnej súvislosti s polytraumou a jej následnou liečbou, ktorú utrpela ako chodkyňa zrazená osobným motorovým vozidlom dňa 13.09.2020. Teda v danom prípade ide o komplikáciu poúrazového stavu. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaná nebola osoba zdravá, ale trpiaca rôznymi chorobami a pľúcna embólia by bola výsledkom iných zdravotných indikácií. Spoluzavinenie poškodenej zistené nebolo.

44. Ako dôsledok dopravnej nehody žalovaný priamo zavinil poškodenej zranenia následkom ktorých po ťažkých útrapách pri ktorých ju sledovali žalobcovia dňa 20.12.2020 zomrela.

45. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcom 1/, 2/, ktorí mali vo veci úspech v celom rozsahu, priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100%. O výške trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku vyšší súdny úradník v nadväznosti na ich vyčíslenie žalobcom (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku j e p r í p u s t n é odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia, písomne v dvoch vyhotoveniach, prostredníctvom Okresného súdu Banská Bystrica na Krajský súd v Banskej Bystrici (§ 355 ods. 1 a 362 ods. 1, 2 CSP).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá právoplatné a vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na súdny výkon rozhodnutia alebo návrh na vykonanie exekúcie podľa Zákona č. 233/1995 Z.z. (Exekučný poriadok).

Banská Bystrica, 5. októbra 2023